

Rosmalen, 11 juli 2024

Betreft: Ik wil een WOO-verzoek doen

Geachte lezer,

Vereniging GROEN inZICHT (www.groen-inzicht.nl) heeft vanaf het begin haar bedenkingen bij het proces dat de Gemeenten 's Hertogenbosch en Oss volgen rondom een groot windturbine project in de polder tussen 's-Hertogenbosch en Oss (genaamd de Duurzame Polder – www.duurzamepolder.nl). Ook over de rol van de Provincie Noord-Brabant en het Ministerie van Economische Zaken in het proces hebben wij vragen.

Het heeft er naar onze mening alle schijn van dat het bestaande initiatief van een ontwikkelaar en een groep agrariërs leidend is voor de keuzes die gemaakt worden en dat de Gemeenten

's- Hertogenbosch en Oss (en Provincie Noord-Brabant) trachten deze plannen mogelijk te maken. Daarvoor worden nationale belangen en ontwikkelprogramma's genegeerd en aan de kant geschoven voor een lokale ambitie. Om onze vermoedens te toetsen, dienen wij middels deze brief een aantal WOO-verzoeken in bij verschillende instanties van

- de Gemeente 's-Hertogenbosch (WOO verzoek 1, 2, 5, 6, 7, 8)
- de Gemeente Oss (WOO verzoek 2, 5, 6, 7, 8)
- Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord-Brabant (WOO verzoek 2 en 5)
- het Ministerie van Economische Zaken (WOO verzoek 4 en 5)
- het Ministerie van Defensie (WOO verzoek 3)
- Projectgroep Duurzame Polder (WOO verzoek 2, 5, 7, 8)

GROEN inZICHT heeft reeds in juli 2020 een WOB-verzoek gedaan richting de Gemeenten 's-Hertogenbosch en Oss en de Provincie Noord-Brabant. Hoewel de nu opgevraagde informatie met name de periode na juli 2020 betreft, kan er op onderdelen een overlap zijn. In dat geval vernemen wij graag welke informatie dat betreft zodat we hierover in gesprek kunnen gaan. Ons uitgangspunt is dat wij niet nogmaals dezelfde informatie hoeven te ontvangen.

Hieronder zullen wij puntsgewijs verder toelichten en aangeven welke informatie wij wensen te ontvangen.

1. De Gemeente 's-Hertogenbosch heeft in 2019 haar Visie Energielandschap opgesteld. Deze Visie schetst een kader met voorwaarden waarmee binnen de Gemeente 's-Hertogenbosch windturbines en zonnenvelden geplaatst kunnen worden. Dit als basis om invulling te kunnen geven aan (i) de eigen ambitie om in 2050 klimaatneutraal te zijn en (ii) de RES opgave. In de Visie Energielandschap vermeldt de Gemeente 's-Hertogenbosch dat een separaat traject loopt voor het project 'de Duurzame Polder', waarvoor op dat moment de (landelijke) overheid de regie voert.

Tevens vermeldt men in de Visie Energielandschap dat in het traject Duurzame Polder 'mogelijk aangepaste uitgangspunten volgen ten aanzien van het handelingsperspectief van de Visie Energielandschap'. Met instemming van de Visie Energielandschap door de Gemeenteraad, maakt men het voorbehoud dat voor de Duurzame Polder later andere afwegingen worden gemaakt dan in de Visie Energielandschap worden geschetst.

GROEN inZICHT vindt bovenstaand dubieus, aangezien de omvang van het project Duurzame Polder voor wat betreft het deel binnen de Bossche gemeentegrenzen groter is dan de gehele eigen RES-opgave. Het kader dat de gemeente stelt voor het plaatsen van windturbines binnen haar gemeentegrenzen geldt niet voor juist dat project met immense impact voor de gemeente en haar inwoners.

De Visie Energielandschap stelt dat voor de Duurzame Polder mogelijk 'aangepaste uitgangspunten of kaders zullen gelden mits deze voldoende zijn onderbouwd. Dit terwijl de locatie van de Duurzame Polder op grond van

1. de Visie Energielandschap (vanwege cultuurhistorische en ecologische waarden, de aanwezigheid van beschermde weidevogels in het gebied), en
2. de RES die de gemeente 's-Hertogenbosch heeft ondertekend en die uitgaat van een gelaagdheid bij het bepalen van geschikte gebieden en daarbij rekening houdt met overige belangen en Wro beperkingen die in de Rosmalense/Nulandse/Lithse polder spelen, zoals de aanwezige radarzone met laagvlieggebied van Defensie en mogelijke grootschalige woningbouw, maar ook het feit dat de energiebehoefte van de gemeente 's-Hertogenbosch niet in de polder ligt maar eerder in de buurt van hoofdinfrastructuur en/of lokale industrie/bedrijventerreinen (waarschijnlijk) direct zou afvallen in een zoektocht naar een geschikt gebied voor de opwek van duurzame energie. Er heeft volgens GROEN inZICHT, zoals ook in het tussentijds advies van de commissie MER in juli 2023 terecht wordt gevraagd, nooit een 'navolgbare locatieonderbouwing voor een windturbinepark in de Duurzame Polder plaatsgevonden'. In hetzelfde tussentijds advies adviseert de commissie MER om beperkingen vanuit het laagvlieggebied van Defensie dat boven het gebied ligt mee te nemen in de verdere plannen. Inmiddels is bekend dat Defensie naarstig op zoek is naar uitbreiding van geschikte laagvlieggebieden en een onverstoorde radarzone is hiervoor essentieel. Tevens is de Brabantse stedenrij aangewezen als potentieel uitbreidingsgebied voor grootschalige woningbouw en zijn gronden in en rondom de betreffende polder reeds in het bezit van projectontwikkelaars. De verantwoordelijk wethouder van de gemeente 's-Hertogenbosch beweert meermaals zowel richting de Gemeenteraad als richting bewoners dat het Ministerie van Defensie de plannen voor het windturbinepark niet tegen kan houden.

M II WOO Verzoek 1: Graag ontvangen wij van de **Gemeente 's-Hertogenbosch** alle communicatie (inclusief, maar niet beperkt tot sms'jes, What's app berichten, e-mails, gespreksverslagen, notulen van vergaderingen binnen de Gemeente 's-Hertogenbosch, alsmede voor zover van toepassing met de (medewerkers van de) Gemeente Oss en/of medewerkers van de Provincie Noord-Brabant) die betrekking heeft op het besluit om de uitgangspunten in de Visie Energielandschap niet te laten gelden voor het Project Duurzame Polder.

M II WOO Verzoek 2: Graag ontvangen wij van de **Gemeente 's-Hertogenbosch, de Gemeente Oss, Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant** en de **Projectgroep Duurzame Polder** alle communicatie (inclusief maar niet beperkt tot sms'jes, What's app berichten, e-mails, gespreksverslagen, notulen van vergaderingen naar aanleiding van het tussentijds advies van de commissie MER in juli 2023).

M II WOO Verzoek 3: Graag ontvangen wij van het **Ministerie van Defensie** alle communicatie (inclusief maar niet beperkt tot sms'jes, What's app berichten, e-mails, gespreksverslagen, notulen van vergaderingen) (intern binnen het Ministerie alsmede met de Gemeente 's-Hertogenbosch, Gedeputeerde Staten Noord-Brabant, voor zo ver van toepassing met projectgroep De Duurzame Polder en het Ministerie van EZ) rondom de plannen inzake de Duurzame Polder.

2. Het Rijk is bevoegd gezag, men is voornemens de aanvraag voor windturbines in het project Duurzame Polder vroegtijdig te weigeren, maar tekent vervolgens wel een bestuursovereenkomst met de Provincie Noord-Brabant en de betrokken Gemeenten 's-Hertogenbosch en Oss waarin zij in lijkt te stemmen dat besluitvorming over het windturbine initiatief lokaal/regionaal kan plaatsvinden en de Provincie en Gemeenten tevens toestaat verder te gaan met de ongewijzigde plannen waar men niet achter staat.

Wij constateren dat het Rijk op grond van de Rijks Coördinatie Regeling in het kader van de Elektriciteitswet bevoegd gezag heeft over het project Duurzame Polder. Dit is als zodanig onderkend, blijkt een brief van Gedeputeerde Staten Noord-Brabant aan Provinciale Staten Noord-Brabant van 25 mei 2021. Dezelfde brief vermeldt dat Het Rijk in een vroeg stadium kenbaar heeft gemaakt dat zij de aanvragers dringend zal verzoeken de aanvragen in te trekken of aan te passen op basis van de genomen raadsbesluiten. De brief stelt ook dat het Rijk anders voornemens is de aanvragen te weigeren.

Opmerkelijk vinden wij dat de verantwoordelijk wethouder van de Gemeente 's-Hertogenbosch tijdens raadsvergaderingen waarbij besluitvorming rondom de Duurzame Polder (en ook tijdens bewonersbijeenkomsten), telkens verkondigde dat de Gemeente 's-Hertogenbosch zelf regie wilde houden. Dit werd aangevoerd om de lokale raadsleden in diverse stadia van besluitvorming rondom de Duurzame Polder te overtuigen om in te stemmen met het voorstel dat ter goedkeuring voorlag. Dit omdat volgens de wethouder 'Het Rijk anders zelf zou besluiten tot grootschalige opwek van duurzame energie in de Rosmalense/Nulandse/Lithse polder zonder dat de Gemeente 's-Hertogenbosch daar enige zeggenschap over zou hebben'.

GROEN inZICHT vraagt zich, gezien de initiële houding van Het Rijk tegenover de plannen, af of het Ministerie van EZ anders daadwerkelijk zelfstandig een dergelijk besluit zou hebben genomen.

III.2 WOO Verzoek 4: Graag ontvangen wij van het Ministerie van EZ alle communicatie (inclusief, maar niet beperkt tot e-mails, gespreksverslagen, notulen van vergaderingen, sms'jes en What's app berichten) tussen medewerkers van het Ministerie van EZ en de Gemeente 's-Hertogenbosch, Gedeputeerde Staten van de Provincie Noord Brabant alsmede de initiatiefnemers voor het plaatsen van windturbines binnen de Duurzame Polder waaruit blijkt (i) dat en (ii) waarom Het Rijk voornemens was de aanvragen voor het plaatsen van windturbines in de Rosmalense/Nulandse/Lithse polder af te wijzen. Daarnaast ontvangen wij van het Ministerie van EZ graag alle communicatie richting Gemeente 's-Hertogenbosch, Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant en/of de initiatiefnemers waaruit zou blijken dat Het Rijk anders zelfstandig voornemens is/was tot het plaatsen van windturbines in de Rosmalense/Nulandse/Lithse polder.

Wij constateren dat vervolgens in 2021 is besloten dat de Rijksbevoegdheid komt te vervallen. De achterliggende reden dat de Rijksbevoegdheid kwam te vervallen is dat de Duurzame Polder uit 2 separate windparken zou bestaan, zo blijkt uit de brief van Gedeputeerde Staten Noord-Brabant aan Provinciale Staten Noord-Brabant uit mei 2021. Dit terwijl de polder overduidelijk 1 aaneengesloten gebied betreft en het als 1 gezamenlijk project ('Duurzame Polder') en traject van de Gemeente 's-Hertogenbosch, de Gemeente Oss en de Provincie Noord Brabant wordt doorlopen, Er is daarnaast ook 1 Plan MER voor project Duurzame Polder hetgeen nogmaals bevestigt dat het 1 project is. Er is enkel sprake van 2 initiatiefnemers, omdat verschillende agrariërs en de projectontwikkelaar het in de beginfase (voor 2019) onderling niet eens kon worden over de voorwaarden. De bevoegdheid werd verlegd naar de Provincie Noord-Brabant,

die de bevoegdheid in het project op verzoek van de gemeenten 's-Hertogenbosch en Oss overdraagt aan de Gemeenten.

GROEN inZICHT vraagt zich af of hier een bestuurlijk truc is uitgehaald, waarbij:

- Het Rijk de verantwoordelijkheid bij lagere overheden neerlegt om zijn handen niet te branden aan het project, mogelijk naar aanleiding van de problemen rondom het windmolenpark in de Drentse Veenkoloniën en soortgelijke procedures en/of landelijke belangen (waaronder vanuit Defensie) die er spelen.
- De Provincie en uiteindelijk de Gemeenten de regie hebben gekregen om de ongewijzigde plannen, ondanks eerdere weerstand vanuit Het Rijk, verder door te kunnen ontwikkelen.

III WOO Verzoek 5: Graag ontvangen wij van het **Ministerie van EZ, Gedeputeerde Staten Noord-Brabant, Gemeente 's-Hertogenbosch, de projectgroep Duurzame Polder** en **Gemeente Oss** alle interne en externe schriftelijke communicatie (inclusief eventuele sms'jes en What's App berichten en notulen van gezamenlijke overleggen) rondom het bevoegd gezag van de Duurzame Polder.

3. Verdere invulling door de Gemeente 's-Hertogenbosch is niet gericht op daadwerkelijke participatie. De Gemeentelijke ambitie - die duidelijk verder gaat dan de RES opgave - wordt gepresenteerd als opgave waar niet over de discussiëren valt. Uit correspondentie tussen GS en PS Noord-Brabant valt op te maken dat de initiatieven voor Duurzame Polder leidend waren voor het handelen van de gemeente, het 'moest grootschalig en op deze locatie'. Een integrale afweging, waarin rekening wordt gehouden met alle aspecten, wordt niet gemaakt.

Wij constateren dat in 2021 een bestuursovereenkomst is getekend tussen de Gemeenten 's-Hertogenbosch en Oss, Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant en het Ministerie van EZ. Daarin wordt een kwalitatieve doelstelling voor De Duurzame Polder overeengekomen van 0.86 PJ tot 2030 voor duurzame energieopwekking via wind en zon, met aftrek van 100 ha zonnevelden die binnen de gemeentegrenzen maar buiten de Duurzame Polder wordt gerealiseerd. In het lokale bestuursakkoord 2022-2026 van de Gemeente 's-Hertogenbosch besluit men vervolgens vanuit een lokale ambitie tot het plaatsen van 16 windturbines. Dit is circa 40% meer dan de RES-opgave, nog los van andere projecten die binnen de gemeentegrenzen worden gerealiseerd. Van opwek via zonnevelden, binnen de Duurzame Polder, maar ook de 100 ha zonnevelden die van de opgave van 0.86 PJ afgehaald zou worden, is geen sprake (meer of nooit geweest).

GROEN inZICHT vraagt zich af of het besluit tot het plaatsen van 16 turbines tot stand is gekomen naar aanleiding van harde eisen van de initiatiefnemers die regelmatig hebben aangegeven dat het voor hen 'alles of niets is'. Tevens vraagt GROEN inZICHT zich af of een hogere dan overeengekomen opwek past binnen de afspraken van het gesloten bestuursakkoord, dan wel dat daar afstemming over is geweest tussen de Gemeente 's-Hertogenbosch, de initiatiefnemers, Gedeputeerde Staten Noord-Brabant en het Ministerie van EZ. In het recentelijk gepresenteerde voorkeursalternatief worden de windturbines vervolgens precies daar gepositioneerd waar de aan het initiatief deelnemende agrariërs een grondpositie hebben, zo dicht mogelijk bij alle woonkernen en dus de meeste hinder, gezondheidsrisico's en overlast veroorzaken. Opvallend vindt GROEN inZICHT ook dat het voorgedragen voorkeursalternatief afwijkt van de 4 eerder door de Duurzame Polder gepresenteerde denkrichtingen met 16 gepresenteerde alternatieven. Daarbij valt het GROEN inZICHT op dat de Gemeente 's-Hertogenbosch in haar Visie Energielandschap stelde dat er geen wettelijke bepaling is die toepassing van het Voorzorgsbeginsel voorschrijft bij het vaststellen van een planologische regeling voor windturbines.

M. II WOO Verzoek 6: Graag ontvangen wij van de **Gemeente 's-Hertogenbosch en de Gemeente Oss** alle herleidbare vormen van communicatie met de initiatiefnemers van Windpark Den Bosch en Oss over de hoeveelheid op te wekken duurzame energie, het aantal te plaatsen windturbines in de Duurzame Polder en de mogelijke locaties van de windturbines. Ook willen wij van de Gemeente 's-Hertogenbosch alle eventuele schriftelijke communicatie ontvangen inzake de afstemming met de initiatiefnemers van Windpark Den Bosch, Gedeputeerde Staten Noord-Brabant en het Ministerie van EZ omtrent het plaatsen van 16 windmolens, waarmee de in de bestuursovereenkomst overeengekomen hoeveelheid opwek in de Duurzame Polder wordt overschreden.

M. II WOO verzoek 7: Graag ontvangen wij van **de Gemeente 's-Hertogenbosch, de Gemeente Oss en de projectgroep Duurzame Polder** alle informatie (inclusief maar niet beperkt tot sms'jes, What's app berichten, email, gespreksverslagen en overleg notulen), waar wordt gesproken over de afwegingen ten aanzien van het voorkeursalternatief.

Wij constateren verder dat de Omgevingsverordening Noord-Brabant voor het plaatsen van windturbines de focus legt op participatie en draagvlak. GROEN inZICHT is van mening dat het ontbreekt aan een reëel participatieproces, anders dan wellicht het financiële dat nog vorm moet worden gegeven. De projectgroep Duurzame Polder en de verantwoordelijke wethouder van 's-Hertogenbosch verschuilen zich voortdurend achter een opgave, terwijl voor bewoners (en waarschijnlijk lokale gemeenteraadsleden) nimmer duidelijk was dat het een lokale ambitie is die de RES-opgave ver overstijgt. Georganiseerde bewonersbijeenkomsten waren op zijn minst sturend, kritische vragen werden ontweken of beantwoord met een wedervraag en de vraag/presentatie was enkel hoe er initieel 26 windturbines en later 16 in het Bossche deel de Rosmalens/Nulandse/Lithse polder geplaatst kunnen worden. Kortom; het werd als voldongen feit gepresenteerd, waardoor discussie kon worden vermeden. Van draagvlak is, in ieder geval bij omwonenden, geen enkele sprake hetgeen onderschreven wordt door de bijna 2 duizend leden die bewonersgroepen GROEN inZICHT en Behoud Lithse Polder inmiddels gezamenlijk hebben. Beide bewonersgroepen zijn om dezelfde reden vroegtijdig uit de klankbordgroep van De Duurzame Polder gestapt.

M. II WOO verzoek 8: Graag ontvangen wij van de **Gemeente 's-Hertogenbosch, de Gemeente Oss, de Projectgroep Duurzame Polder** iedere vorm van schriftelijke communicatie, zowel intern als naar Gedeputeerde Staten Noord-Brabant en het Ministerie van EZ, waar het gaat over draagvlak, gedragscode, het doorlopen participatieproces en weerstand/protestacties vanuit GROEN inZICHT en Behoud Lithse Polder.

Tenslotte willen wij opmerken dat wij inzien dat dit een omvangrijk WOO-verzoek is. Helaas zien wij ons hiertoe genooddaakt, daar het gehele proces rondom de Duurzame Polder bij ons veel vragen oproept en enkel gericht lijkt op het mogelijk maken van de plannen van de initiatiefnemers. Dit neigt niet naar de nieuwe bestuurscultuur waar de afgelopen jaren telkens over gesproken wordt. GROEN inZICHT vertrouwt erop dat de opgevraagde informatie binnen de daarvoor geldende termijnen wordt aangeleverd.

Met vriendelijke groet,

Vereniging GROEN inZICHT

P.A. Spelier

M.R.J. Jansen

Voorzitter

Penningmeester